

Oponentský posudek rigorózní práce

Mgr. Pavel Široký

Ochrana životního prostředí a vlastnické právo

Předložená rigorózní práce je věnována právním aspektům vztahu mezi ochranou životního prostředí a ochranou vlastnického práva, tedy vztahu, který představuje základní stavební kámen ochrany životního prostředí. Této problematice již sice byla věnována celá řada odborných prací, rigorózní a disertační nevyjímaje, ovšem otázky, které se k ní váží, nebyly dosud ani zdaleka zodpovězeny. Z tohoto hlediska proto považuji téma posuzované rigorózní práce za velmi vhodně zvolené a aktuální.

Cílem předložené práce je identifikovat, popsat a zhodnotit vztahy mezi ochranou životního prostředí a výkonem vlastnického práva, a to zejména s ohledem na omezení, která pro výkon vlastnického práva z právní úpravy ochrany životního prostředí vyplývají. S posledně uvedenou oblastí pak významně souvisí otázka případných náhrad za taková omezení, jejichž současná právní úprava je skutečně nedostatečně a nekoncepčně řešena. Bližší zaměření posuzované práce, respektive její části, na tento dílčí problém, vítám především.

Samotná práce je zpracována v přiměřeném rozsahu 92 stran textu rozděleného do pěti základních kapitol. Text je doplněn seznamem použitých zkratk a seznamem použité literatury. Z formálního hlediska nemám k práci zásadnějších připomínek. Grafické zpracování práce je na velmi dobré úrovni, větší pozornost však mohla být věnována jazykové korektuře práce, neboť v textu se vyskytuje poměrně značné množství překlepů a nesprávných formulací. Nejzásadnější připomínku v tomto směru, do jisté míry již obsahovou, mám k seznamu zkratk, ve kterém jsou uvedeny již neplatné právní předpisy (z.č. 138/1973 Sb., z.č. 130/1974 Sb. a z.č. 23/1962 Sb.). V textu práce autor pod zavedenými zkratkami pracuje s platnými právními předpisy (výjimkou je ale např. str. 91 ZSprVod), přesto obdobné nedostatky poukazují na poněkud ledabylé zpracování práce.

V úvodní části práce autor vymezuje základní pojmy, kterými jsou životní prostředí, jeho ochrana a zabývá se problematikou vlastnictví jednotlivých složek životního prostředí. Opravdu zarážející je chyba v první větě první kapitoly (str.12, stejně tak na str.13), kde autor uvádí jako pramen definice životního prostředí zákon o ochraně přírody a krajiny a nikoliv zákon o životním prostředí. Kromě toho v poznámce pod čarou č. 3 odkazuje v případě legální definice pojmu na učebnici prof. Damohorského a kol., ve které je samozřejmě příslušný právní předpis uveden správně. Taková chyba nabízí závěr, že autor nepracoval se základními a běžně dostupnými právními předpisy přímo, ale s jejich obsahem se seznámil pouze prostřednictvím sekundárních pramenů, které navíc není schopen správně citovat.. Obdobně na str. 26 v rámci výkladu o veřejném užívání autor cituje § 5 vodního zákona, ovšem již neplatného, a v poznámce pod čarou č. 36 u téhož textu odkazuje s použitím téže zkratky VodZ na § 6 vodního zákona, tentokrát ovšem platného.

Autor v úvodu práce poznamenává, že jeho pojetí výkladu bude převážně civilistické, což je patrné zejména na úvodní kapitole práce. Oblast soukromého práva je autorovi bezesporu bližší a je s ní daleko lépe seznámen než s oblastí práva veřejného. V první kapitole je, vyjma již uvedeného, celá řada dalších nepřesností. Za všechny uvádím např. výklad k čl. 35/1 LZPS (str. 14 dole) nebo opomenutí povrchových a podzemních vod na str. 23 (druhý odstavec, poslední věta).

Naopak zpracování druhé kapitoly práce je velmi zdařilé. Autor postupně vymezuje pojem vlastnického práva a podstatu právní úpravy jeho ochrany, včetně mezinárodněprávních aspektů. Druhé téma této kapitoly představuje institut omezení vlastnického práva a jeho jednotlivé typy. Zpracování této kapitoly je přehledné a autor si vytvořil dobrý základ pro další výklad. Jedinou věcnou připomínku mám k interpretaci § 127 odst. 1 o.z. uvedenou v pozn. pod čarou č. 74. Interpretace [druhé věty] citovaného ustanovení jako zákazu, je podle mého názoru poněkud extenzivní. Toto ustanovení směřuje k významnému omezení imisí, ovšem nikoliv k jejich zákazu. Obdobné ustanovení, tentokrát s ohledem na výkon práv ve vztahu k životnímu prostředí, lze spatřovat v čl. 35 odst. 3 LZPS.

Klíčovými částmi práce, dle slov autora, zahrnují kapitoly třetí a čtvrtá. Zpracování těchto kapitol zůstalo, dle mého názoru, na půli cesty. Autor nejprve vymezuje základní způsoby omezení vlastnického práva na úseku ochrany životního prostředí a dále provádí výčet jednotlivých případů omezení. Nechtěl a ani se nemohl zabývat všemi případy, které platná právní úprava ochrany životního prostředí upravuje, proto se zaměřuje na základní oblasti právní úpravy. I tak ale kapitola třetí nabízí poměrně rozsáhlý přehled jednotlivých ustanovení platné právní úpravy, které dle názoru autora, zakotvují omezení vlastnického práva z důvodů ochrany životního prostředí. Nedostatkem této části je ovšem její popisnost, postrádám hlubší analýzu jednotlivých (typických) ustanovení a srovnání jednotlivých úprav. Zmíněným nedostatkem pak trpí, i když ne v takovém rozsahu, i kapitola čtvrtá věnovaná náhradám za omezení vlastnického práva. I zde autor uvádí celou řadu příkladů z platné právní úpravy, ovšem syntetická část textu je velmi omezená.

S ohledem na závěry práce se nabízí otázka, jak si autor představuje podobu kodifikované právní úpravy náhrad za omezení vlastnického práva, kterou zmiňuje na str. 97. Druhou otázkou pak mám ke zhodnocení důsledků, které pro vlastníka dotčené nemovitosti plynou např. z vyhlášení zvláště chráněného území. Tato omezení jsou obecně vnímána z hlediska výkonu vlastnického práva negativně. Lze však pojmově uvažovat i o opačné situaci, kdy omezení výkonu vlastnického práva z důvodů ochrany životního prostředí může vést ke zlepšení (v ekonomickém smyslu) situace vlastníka?

Protože rigorózní práce Mgr. Pavla Širokého splňuje, i přes výše uvedené výhrady, formální a obsahové požadavky kladené na tento druh prací, **doporučuji ji** k ústní obhajobě. V jejím rámci by se měl vyjádřit k výše uvedeným připomínkám a odpovědět na uvedené otázky.

V Praze dne 16. června 2008

JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.
oponent